

Delges
Kommunstyrelsen

§ 344

Dnr SN-2016-193
Dnr KS-2016-590

Dpl 704

Yttrande

Remiss om nytt ersättningssystem för mottagande av och kommunplacering av ensamkommande barn och unga

Regeringen har den 21 respektive den 23 juni skickat *Promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga* (Diarienummer A2016/01307/I) och *Departementspromemoria Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn* på remiss (Ds 2016:21). Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har uppmärksammat samtliga kommuner på möjligheten att svara på remissen.

Kommunstyrelsen samordnar ärendets beredning i Östhammars kommun och önskar yttrande från socialnämnden den 10 augusti.

Föreligger remisshandling och förslag till yttrande.

Verksamhetschef ensamkommande IFO Martina Jirlow föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

Socialnämnden lämnar yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med förvaltningens förslag. (Bilaga 1)

Socialnämnden informeras om ärendet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Martina Jirlow

Bilaga 1, SNAU § 344/2016

Datum
2016-08-23
2016-08-10

Dnr
KS-2016-590
SN-2016-193

Sid
1 (8)

YTTRANDE

2016-08-24

Dnr A 2016/01307/I

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Sammanfattning

Östhammars kommun anser;

- att de kraftigt försämrade ersättningarna i kombination med den korta omställningstiden avsevärt försämrar förutsättningarna för kommunen att bedriva ett mottagande av ensamkommande barn med bibehållen hög kvalitet, god säkerhet och med barnperspektivet i blickfånget.
- att förslaget medför en kostnadsövertäring på kommunen som får konsekvenser för kommunens totala ekonomi, som i dagsläget är svåra att överblicka.
- att förslaget i nuvarande utformning behöver kompletteras, med en genomgående riskanalys, utifrån såväl ett socialt perspektiv som barnperspektivet.

Inledning

Kommunstyrelsen i Östhammars kommun har valt att avlämna remissvar utan att vara utsedd remissinstans. Anledningen är de betydande konsekvenser som förslagen i promemorian, "Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga", får för kommunen.

Kommunen har under det gångna året utökat sitt mottagande av ensamkommande barn med 325%. Detta har medfört stora utmaningar vad gäller att få fram boendeplatser för dessa barn samt anställa socialsekreterare som ska utreda dem. Ambitionen har varit, och är fortfarande, att så många placeringar som möjligt ska ske inom egen regi. Kommunen har idag två hem

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	2 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

för vård eller boende (HVB) med tillhörande utsluss i egen regi samt ett entreprenadavtal på ett HVB med en extern utförare. Planering för nyanskaffande och iordningsställande av ytterligare lokaler pågår för att kunna ta hem barn som placerats i konsulentstödda familjehem och på externa HVB i andra kommuner.

En satsning på integration i samverkan med andra aktörer kring ensamkommande barn pågår i kommunen.

1.2 Ett stort behov av ett förändrat ersättningssystem

Kommunen behöver en längre omställningstid för att organisera billigare boendialternativ för de barn som placerats utanför kommunen.

Ett förändrat ersättningssystem med mindre administration kan underlätta för kommunen dock är det inte realistiskt att det införs redan 1/1 2017.

För att kunna bibehålla ett mottagande av ensamkommande barn med hög kvalitet, långsiktighet och med barnets bästa i fokus fordras en hög personaltäthet på våra boenden. Östhammars kommun har dessutom en unik samhällsstruktur med fem tätorter. Det innebär att barnen måste transporteras mellan olika orter inom kommunen för att de ska kunna delta i olika integrerande aktiviteter tex. utöva en sport, dessa transporter förutsätter hög bemanning på boendena.

1.3 Barnperspektivet är en viktig utgångspunkt.

En del ensamkommande som fyller 18 år och har beviljats uppehållstillstånd anses inte klara av att bo t.ex. i ett stödboende direkt vid 18 årsdagen utan behöver en högre grad av omvårdnad där tillgång till personal behövs i större omfattning. Detta kan inte erbjudas för de över 18 år med den föreslagna ersättningsnivån.

Att av ekonomiska skäl vara tvungen att flytta ut från den i många fall enda trygghet man har på ett HVB är inte förenligt med hög kvalitet i mottagandet och försvårar integrationsarbetet. Socialtjänsten och boendena är bäst lämpade att bedöma när en utflytt kan ske utifrån en individuell bedömning och om det ska ske till en utsluss inom HVB;ets ramar eller till en mer självständig boendeform.

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	3 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

1.4 Asylsökande ensamkommande barn som fyller 18 år

Kommunens socialtjänst har hittills låtit asylsökande som fyllt 18 år få bo kvar i såväl våra HVB som i familjehem i avvaktan på beslut från Migrationsverket. Även de som fått avslag har bott kvar i avvaktan på överklagan och att beslutet trätt i laga kraft.

Kommunen håller med om att de som inte fått beslut på sin asylansökan och fyller 18 år samt de som fått avslag på sin asylansökan och fyller 18 år ska överföras från kommunen till Migrationsverkets ansvar.

1.5 Ersättning för ensamkommande unga över 18 år som har uppehållstillstånd.

Förslaget att unga över 18 år inte behöver vara placerade för att ersättning ska utgå är bra, dock är nivån på schablonersättningen för låg eftersom en del unga kommer att vara i behov av fortsatt HVB-placering utan att för den skull vara i behov av behandling.

1.6 Behovet av administrativ förenkling

Kommunen ställer sig positiv till schablonbaserade ersättningar som princip.

Dock saknas en analys av vad de föreslagna ersättningsnivåerna får för konsekvenser för kommunerna.

Promemorians föreslagna ersättningsnivåer medför en kostnadsövertäckning på kommunerna.

1.8 Utgångspunkter och inriktning för ett nytt ersättningssystem

En utökning av antalet socialsekreterare och även andra administrativa tjänster inom socialtjänsten har varit nödvändig.

Ökningen av ensamkommande i Östhammars kommun under perioden 2015-07-01 till 2016-06-30 har gått från 24 till 102 ärenden på ett år, en ökning med 325%. Socialtjänsten har utökat från två utredartjänster till sex.

Kommunen anser att ersättningarna ska täcka även denna typ av merkostnader för kommunen, då mottagandet av ensamkommande är obligatoriskt.

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	4 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

3.1 Ny ersättning för beredskap och kapacitet för mottagandet av ensamkommande barn.

Nuvarande ersättning för obelagda platser försvinner och det är svårt att överblicka vad det nya förslaget om rörlig ersättning motsvarande 7 dagars ersättning motsvarande obelagd plats kommer att innebära rent konkret då den baseras på antalet anvisade.

Risken med den typen av ersättningssystem är att kommunen inte kan tillhandahålla boenden med stabil personalgrupp utan måste vara väldigt flexibel vad gäller bemanningsgraden på våra boenden. Vi kan inte erbjuda personal tillsvidareanställning i någon större utsträckning, och kommunen får stå med lokalkostnader oavsett antalet anvisningar.

Det är bra att kommunerna erhåller ett årsbelopp för beredskap och kapacitet men dess utformning kompenserar inte för nuvarande system med ersättning för tomplats.

3.3 Schablonersättning för mottagandet av ensamkommande barn

Den föreslagna schablonen på 52.000 är för låg och kommer att medföra att kommunerna inte får alla uppräknade kostnader täckta, tex. sina tolkkostnader som kan uppgå till betydande belopp under asyltiden både inom myndighetsutövningen och på boendena.

3.4 Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn.

Den kraftigt sänkta dygnersättningen får stora konsekvenser för kommunen och skulle medföra att tex bemanningen på vardera boende skulle behöva minskas med mellan 18-20%. En sådan sänkning påverkar givetvis kvalitén på omvårdnaden och förutsätter en längre omställningstid än 3 månader.

Antagandet att 16-17 åringar framgent skulle placeras i stödboenden i större utsträckning stämmer inte med kommunens erfarenhet av målgruppen. Ett vanligt förlopp efter beslut från Migrationsverket om uppehållstillstånd är att de efter en tid mår sämre och ev. trauman gör sig påminda. Att i det skedet placeras på ett stödboende med lägre personaltäthet och utan bemanning natttid är inte förenligt med god omvårdnad och en trygg och säker miljö.

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	5 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

3.5 Begränsad möjlighet till ersättning för asylsökande ensamkommande unga i åldern 18-20 år

Enbart asylsökande med **ett omfattande vård- och behandlingsbehov** bör vara fortsatt placerade – kommunen kan då ersättas med faktiska kostnader för placeringen.

Kommunen anser att det är viktigt att avgränsningen till landstinget tydliggörs så att vård- och behandlingsbehovet avser sociala problem – tex.

Missbruk/Kriminalitet och inte psykiatri.

3.6 Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18-20 år med uppehållstillstånd.

En ersättning på 750:-/dygn (ca 22.500:-/månad) kommer inte att kunna täcka kostnaderna för mottagandet av denna åldersgrupp. Att en halvering av den genomsnittliga kostnaden på ca 1.500:- idag, skulle vara tillräcklig nivå förefaller vara ett antagande som utgår från att allt fler ska bo i stödboende eller andra boendialternativ och inte vara i behov av omvårdnad.

Förslaget att beslut om placering inte ska vara nödvändigt för att erhålla schablonersättningen kräver att socialtjänsten tar beslut om andra typer av insatser som tillgodoser behovet av boende/bostad och sedan kopplar olika former av stödinsatser till den unge. Detta medför att kommunen kan behöva en helt annan inriktning på hur mottagandet av ensamkommande ska organiseras.

Kommunen anser att det behövs en lång omställningstid för att kunna erbjuda boendialternativ till den föreslagna ersättningsnivån. Bostadsbrist, svårigheter med överflyttningar av ärenden mellan kommunerna, och hemtagning av externt placerade barn till kommunen är försvårande omständigheter som tar tid att genomföra.

Kommunen tycker det är bra att schablonersättning utbetalas även för unga över 18 år som fått beslut om uppehållstillstånd och anvisas till kommunen som vuxna enligt annat lagrum.

Förutsättningen för att schablonersättningen på 750:-/dygn ska utbetalas av Migrationsverket är att den unge beviljats studiestöd för gymnasiala studier och är folkbokförd i kommunen.

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	6 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

3.7 Ersättning för ensamkommande barn och unga som är placerade i annan kommun än anvisningskommun

Det finns ett förslag om att anvisningskommuner inte ska få placera anvisade barn i annan kommun utan att det har gjorts en överenskommelse kommunerna emellan, detta förslag är även det ute på remiss.

Östhammars kommun har ambitionen att alla placeringar ska ske inom kommungränsen men det var inte möjligt att vidmakthålla under tillströmningen av ensamkommande barn under 2015.

Idag är det ytterst få ärenden där kommuner kommer överens om en överflyttning, så förslaget att det ska kunna ske vad gäller ensamkommande barn är med nuvarande regelverk inte särskilt troligt.

Kommunen håller med om att asylsökande ensamkommande unga över 18 år i normalfallet ska bo på Migrationsverkets förläggning.

3.8 Ersättning för faktiska kostnader i vissa särskilda situationer

Syftet med ersättning för faktiska kostnader för placeringar där det föreligger ett omfattande vårdbehov är att kommunen ska erhålla full ekonomisk kompensation för placeringskostnaden.

Östhammars kommun håller inte med om att faktiska kostnader vid t.ex. en LVU-placering inte ska betalas ut till kommunen om schablonen blivit automatiskt utbetald. Ett sådant förfarande kan medföra att kommunen förlorar tusentals kronor/dygn pga. en administrativ miss.

Kommunen anser vidare att det är positivt att kommunen får rätt till ersättning för utbetalt försörjningsstöd för unga mellan 18-21 år som inte studerar och är folkbokförda i kommunen.

Schablonersättningen utbetalas till kommunen fram till vårterminen det år den unge fyller 20 år och uppbär studiehjälp. Tanken är då att den unge ska ansöka om lånedelen och på så sätt kunna försörja sig själv vilket är samma tankesätt som man har kring övriga unga. Det finns dock en risk för att den unge hoppar av från sina gymnasiestudier då det kan finnas ett motstånd utifrån kultur och religion att sätta sig i skuld.

3.9 Ikraftträdande m.m

Kommunen anser att tidpunkten för övergång till nytt ersättningssystem ska flyttas fram, förslagsvis till 1 juli 2017.

Datum	Dnr	Sid
2016-08-23	KS-2016-590	7 (8)
2016-08-10	SN-2016-193	

Kommunen behöver en längre omställningstid än den angivna och är bl.a bunden av ett entreprenadavtal som sträcker sig över årsskiftet, där den överenskomna ersättningen överskrider den föreslagna nivån på 1.350:-/dygn.

4.1 – 4.6 Konsekvensanalys

I de olika konsekvensanalyserna saknas genomgående en riskanalys utifrån barnperspektivet och de sociala aspekterna på mottagandet av ensamkommande barn och unga. Förslaget har tonvikt på ekonomisk konsekvensanalys. Stödboende för 16-17 åringar framställs som en universallösning för kommunerna utan att en grundlig riskanalys gjorts.

Flertalet av ensamkommande barn i den åldersgruppen har nyligen anlänt till Sverige, de kan inte språket, de har inte hunnit tillägna sig den kunskap som behövs för att de ska klara sin dagliga livsföring utan hjälp, de har svårigheter utifrån upplevda trauman och de har bristande tillit till vuxna och många gången sömnsvårigheter, känslor av övergivenhet och saknad m.m. I nuläget har även landstinget svårigheter att tillgodose dessa ungdomars vårdbehov vilket medför att personal på boendena får ta hand om situationer som egentligen borde hänföras till sjukvården.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende, HSLF-FS 2016:56 framgår att placering i stödboende ska föregås av en bedömning av socialnämnden vilket behov av stöd barnet eller den unge har. Vid inskrivning på stödboende ska behovet av stöd kunna tillgodoses under trygga och säkra former. På ett stödboende ska personal finnas tillgänglig dygnet runt men inte finnas på plats kvälls- och nattetid.

Östhammars kommun anser att det kommer vara ytterst få, om ens någon 16-17 åring som kan komma i fråga för ett stödboende. Även kan, i vissa fall, även de som fyllt 18 år vara i behov av en högre omvårdnadsgrad än vad ett stödboende kan ge.

Ett annat område där en riskanalys utifrån ett socialt perspektiv saknas är att en 17- åring som först anvisas till en kommun och börjar sin skolgång där, efter 18- årsdagen överförs till Migrationsverkets anläggning och kanske inte får någon skolgång eller måste byta skola och sedan vid beslut om uppehållstillstånd kan hamna i en annan kommun och ska återuppta sin skolgång. En uppenbar risk är att en stor andel av dem aldrig uppnår slutbetyg från gymnasiet och får stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Risken för att hamna i utanförskap är betydande.

Östhammars kommun har förståelse för nödvändigheten av en åtstramning av ekonomin kring mottagandet av ensamkommande barn men det får inte ske på bekostnad av de sociala aspekterna.

Martina Jirlow

Bilaga 1, SNAU § 344/2016

Datum
2016-08-23
2016-08-10

Dnr
KS-2016-590
SN-2016-193

Sid
8 (8)

Socialnämndens arbetsutskott föreslås besluta;

- att avlämna yttrande till Kommunstyrelsen
- att denna paragraf förklaras omedelbart justerad

Kommunstyrelsen föreslås besluta;

- att avlämna yttrande till Arbetsmarknadsdepartementet
- att denna paragraf förklaras omedelbart justerad